

**MAAN
OOG**
TONY HIEMSTRA

Uitgeverij Necker | Noordwijkerhout

© 2025 Tony Hiemstra
© 2025 Uitgeverij Neekar
Redactie: Yfke van Vuurden
Omslagontwerp: Designs by Lotte

ISBN: 9789493193109
ISBN (e-book): 9789493193116
NUR 342
Eerste druk, december 2025

www.uitgeverijneekar.nl

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of verveelvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zo nodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (i) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (ii) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

Elke gelijkenis met bestaande personen, gebeurtenissen, activiteiten, aangehaalde voorbeelden of namen van personen berust op louter toeval.

Tekst-, illustratie en datamining van (delen van) deze uitgave is niet toegestaan.

PROLOOG

*N*ooit eerder zag ik die blik in zijn ogen, nooit eerder voelde ik me zoveel sterker en machtiger, nooit eerder was ik ook zo machteloos. Vanaf de vloer kijkt hij me met holle ogen aan, zijn mond wijd opengesperd. Hij roept me, ik weet zeker dat hij me roept. Het dringt niet tot me door. Zijn stem verdwijnt in het geraas van het vuur, het vuur dat langs het hout likt, steeds sneller, steeds hoger. Achter hem vallen zwartgeblakerde planken op de grond. Stof, houtsnippers en vonken dwarrelen door de lucht. Hij strekt zijn hand naar me uit. Ik knijp mijn ogen samen, sla een hand voor mijn mond en wankel naar hem toe. Een onzichtbare muur houdt me tegen, duwt me weg van hem. Zweet druipt van mijn lijf, mijn hoofd gloeit. Hij duwt zijn lichaam in mijn richting, zijn benen slepen achter hem aan. Zijn ogen worden nog groter, hij balt zijn vuist en gilt hartverscheurend. In mijn keel brandt de verstikkende rook, die langs mijn handen heen in mijn mond trekt. Hij schreeuwt weer, dit keer komt het geluid boven de razende vuurmassa uit. Ondanks de hitte trekt een rilling door mijn lijf.
'Red me.'

DEEL 1

IERLAND, 1802

FLANN IS 6 JAAR OUD.

1

Het gras kriebelt in mijn gezicht, de wind blaast zachtjes in mijn oren. Rond mijn hoofd vliegen allemaal beestjes, vlinders en bijen. Het ruikt hier naar gras en poep. Ik lig op mijn rug en kijk naar boven, naar de blauwe lucht en de wolkjes die op schapjes lijken. In het gras, vlak naast mij, loopt een echt schaap. Ik moet altijd lachen als ik een schaap gras zie eten. Ik vind gras niet lekker, al eet ik het weleens als mijn maag hard knort. Tussen mijn tanden voel ik dan het zand knarsen. Als ik het uitspuug, blijft er altijd wat gras en zand in mijn mond achter. Van mama mag ik geen gras eten. *Gras is voor schapen*, zegt ze dan.

Ik hoor haar wel maar blijf liever in het gras liggen. Ze roept me nog een keer. Ik kijk gauw de andere kant op. Daar staat het houten kruisje dat papa en opa hebben gemaakt. Onder het kruis, dat een beetje scheef staat, liggen een paar stenen. Achter het kruis zijn nog meer heuvels, de heuvels waar we altijd overheen lopen als we naar opa en oma gaan. Altijd als we daar zijn, trekt opa me op zijn schoot en dan vertelt hij over reuzen en geesten, gevaarlijke dieren en gekke mensen. Soms mag hij niet verder vertellen van mama. ‘Kijk dan, Flann ziet helemaal wit en hij trilt helemaal. Ophouden.’

Opa lacht dan altijd hard, aait me over mijn hoofd en knipoogt naar me. ‘Volgende keer vertel ik verder.’ Hij zegt het zo zachtjes dat zij het niet hoort.

Oma vraagt altijd of we blijven eten. Dat vind ik niet zo leuk,

want we eten altijd hetzelfde. Soms zien ze dat ik mijn aardappels heen en weer schuif over mijn bord en dat ik speel met het stukje vis. *Wees blij dat je iets te eten krijgt*, zeggen ze dan.

Zomaar ineens staat mama naast me en bukt zich. ‘Hier ben je.’ Ze tilt me op en zegt dat ik steeds zwaarder word, dat ze me bijna niet meer kan tillen. Ik duw mijn neus in haar haren, ze ruikt lekker.

‘Kom, we gaan eten,’ fluistert ze in mijn oor. Langzaam loopt ze tussen de schaapjes door naar ons huis. Pas als we binnen zijn, zet ze me op de grond.

Papa komt ook naar huis. Vlak voordat hij bij de deur is rochelt hij, daarna spuugt hij. De witte klodder spuug blijft hangen aan een plukje gras. Hij loopt langs me heen. Hij ruikt nog lekkerder, naar hout en vuur. Hij loopt naar de wasteil die in de hoek van de kamer staat en waar we ons altijd in wassen. Hij duwt zijn hoofd in de teil, steekt zijn handen in het water en gooit dat in zijn gezicht. Met zijn beide handen wrijft hij over zijn gezicht en maakt gekke geluiden. We lachen. Hij schudt met zijn hoofd, druppels water vliegen in het rond. Mama geeft hem een doek en hij maakt zijn hoofd en haren droog. Op zijn gezicht zitten geen zwarte vegen meer. Hij steekt een vinger in zijn oor, draait hem even rond. Dan loopt hij naar de tafel en gaat zitten. ‘Zo, ik ben klaar.’

Ik ga ook aan tafel zitten en staar naar mijn bord. Naast een klein aardappeltje ligt een stukje vis. Op de andere borden liggen ook een aardappel en een stukje vis, veel groter dan die op mijn bord. We vouwen onze handen en sluiten onze ogen. Ik mag mijn ogen pas weer opendoen als papa niet meer praat met God. Zodra hij stopt met praten, doe ik mijn ogen open.

Hij kijkt naar zijn bord en dan naar mama.

‘Er is niet meer,’ zegt ze zachtjes.

Ik prik hele kleine stukjes van mijn aardappel en de vis. Zo duurt het langer en is het net of ik meer te eten heb. Als ik een paar stukjes aardappel op heb, zit papa met zijn handen over el-

kaar, zijn bord is leeg. Hij kijkt naar buiten en tikt met zijn vingers op tafel. Als ik klaar ben met eten, doen we onze ogen weer dicht en vouwen we opnieuw onze handen.

Even later mag ik mijn ogen alweer open doen. Papa staat op, grijpt zijn pet. 'Ik ga weer aan het werk.'

'Dit kan zo niet langer, Ronan,' zegt mama.

Hij kijkt haar aan, zet de pet op zijn hoofd en loopt naar buiten.

Onder mijn voeten knarsen de steentjes die op het pad liggen. Af en toe verlaat ik het pad en spring van steen naar steen. Het is leuk om samen met papa en mama naar het huis van opa en oma te lopen. Even ren ik door het gras, dat nog nat is van de regen. Ik speel verstoppertje met het huis van opa en oma. Soms zie ik het huis wel en soms niet. Dan verdwijnt het achter de heuvels. Bij het huis leunt een klein mannetje op het hek. Ik weet dat het opa is, want het mannetje heeft een grote baard die de hele tijd heen en weer gaat. Hij staat altijd bij het hek op ons te wachten.

Opa wordt steeds groter terwijl we dichterbij komen en als hij ons ziet, opent hij het hek en loopt op ons af. Hij zegt iets tegen papa, bukt zich en tilt me op. Even kreunt hij en loopt dan met mij op zijn arm terug naar huis. Zijn baard wappert nog steeds heen en weer, op zijn neus lopen rode lijntjes en zijn lippen zijn wit. Als we door het hek zijn, zet hij me weer neer. Ik ren naar binnen, naar oma. Zij draait zich om, steekt haar handen in de lucht en roept mijn naam. Oma is een beetje gek.

Als ze allemaal binnen zijn ren ik naar buiten, naar het water dat achter het huis stroomt. Daar speel ik altijd met alles wat ik daar zie. Diertjes, bloemen en steentjes. Soms steek ik mijn hand in het koude water om het langs mijn vingers te voelen stromen. Het water is zo helder dat ik mijn hand kan zien als ik steentjes van de bodem pak. Ik zoek altijd steentjes die plat zijn. Ik heb geleerd hoe je die steentjes over het water laat ketsen. Iedereen kan dat,

maar bij mij gaan de steentjes altijd fout, ze ketsen niet. Ik raap een paar stenen op en gooi ze in het water. Als de kringen zijn verdwenen, ga ik op mijn buik liggen en kijk in het water. Ik zie mijn gezicht, het lijkt wel of het beweegt. Met mijn hand sla ik op het wateroppervlak en rol dan achterover op mijn rug. Hier ruikt het niet naar schapen maar naar gras en bloemen. Naast me in het gras kruipt een raar beest en ik leg mijn vinger voor hem neer. Hij kruipt er niet op, loopt eromheen. Nog een keer leg ik mijn vinger voor het gekke beest. Weer loopt hij weg. Pas bij de derde keer klimt hij op mijn vinger en dat kriebelt. Ik moet lachen.

Voorzichtig sta ik op, want ik wil dat opa het diertje ook ziet. Hij houdt van dieren, net als ik. Hij vertelt altijd over dieren. Voetje voor voetje loop ik naar het huis. Steeds kijk ik naar het beestje, hij mag niet van mijn hand vallen. Af en toe draai ik mijn hand, zodat hij niet op de grond valt. Het is moeilijk om zo naar het huis te lopen. Als ik bijna bij de deur ben, roep ik zachtjes 'opa'. Ik durf niet zo hard te roepen, anders schrikt het beestje nog en dan is hij weg.

Nog een paar pasjes en dan hoor ik opa praten.

'Daar zijn allemaal bierbrouwerijen, dus er moeten vaten worden gemaakt, duizenden vaten. Je zult omkomen in het werk.'

Als ik bij het raam ben, ga ik op mijn tenen staan.

'Doe wat het beste is voor jullie en voor Flann, denk aan jullie toekomst,' zegt opa.

Mama veegt met haar hand langs haar ogen en kijkt naar papa. 'Je weet toch wat het beste voor ons is?'

'Jullie moeten ophouden,' zegt hij. 'Zolang ik hier kan werken, gaan we niet weg.' Hij draait zich om en loopt naar buiten. Met grote passen loopt hij langs me heen.

Ik kijk weer door het raam.

'Geef hem wat tijd, Eileen. Hier is hij de beste kuiper van de streek, daar moet hij onderaan de ladder beginnen.'

Ik draai me om, zie nog net hoe papa het hekje grijpt en het open gooit. Het hekje klapt tegen de paal en valt weer dicht. Nog

een keer zwaait hij het hek open en hij loopt erdoor, weg van het huis.

Ik tuur weer door het raam. Opa wrijft over mama's rug. 'Het komt wel goed.'

Ze duwt zijn hand weg. 'Ik denk dat het alleen goedkomt als hij geen keuze meer heeft.'

Opa krabt achter zijn oor, heeft een diepe frons op zijn voorhoofd.

'Je hoort toch wat hij zegt? Pas als hij hier niet meer kan werken, wil hij weg.'

'Ik begrijp je niet.'

Mama haalt haar schouders op. 'Ik zou willen dat er iets gebeurt waardoor hij geen keuze meer heeft.'

Op mijn hand loopt het beestje heen en weer. Voorzichtig sluit ik mijn hand, loop een paar passen achteruit, draai me om en ren terug naar het water. In de verte verdwijnt papa achter de heuvels. Als ik bij het water ben, kniel ik in het gras. Ik open mijn hand en kijk naar het diertje dat nog steeds heen en weer loopt. Rustig breng ik mijn andere hand omhoog en sla dan zo hard als ik kan mijn handen op elkaar. Even laat ik ze zo.

Als ik mijn ene hand optil, zie ik het geplette lijfje dat aan mijn hand kleeft. Naast de rode vlek hangt een gele draad uit het lijfje. Snel veeg ik het beestje van mijn hand.

3

Ik doe mijn ogen open en rek me uit. Er klinkt een dreun, en weer een, en nog een. Ik duw mezelf omhoog, schuif het kleed voor het raam een stukje opzij. Voor de schuur staat papa weer met de bijl in zijn handen. Hij laat hem met een klap op een stuk boomstam vallen. Dat breekt doormidden en twee blokken hout vallen op de grond. Steeds opnieuw pakt hij een blok hout, zet dat op de boomstronk en hakt het in tweeën. Hij is de beste houthakker, hij slaat nooit mis. Als ik later groot ben, wil ik ook houthakker worden. Ik wil net zo groot en sterk worden als hij.

Ik gooi de deken van me af en spring uit bed. In huis ruikt het naar vuur. Zachte slofjes en knalletjes klinken door het huis. Ik houd van het vuur, van de vlammetjes die de lucht ingaan en ik houd van de warmte. Op mijn tenen loop ik naar de kamer waar mama bij de kachel staat. Ze zingt een liedje. Ik sluip naar haar toe en prik met mijn vinger in haar zij.

Ze maakt een sprongetje en lacht. ‘Je laat me schrikken.’

Papa hakt niet meer en komt binnen, samen met een meneer die ik niet ken. Net als opa heeft de meneer een groot hoofd en een grijze baard. De meneer aait over mijn hoofd. ‘Dus dit is Flann.’

Mama loopt naar hem toe en omhelst hem. ‘Hallo, oom William.’

Pas als de man aan tafel zit, mag ik naar buiten.

Ik ren zo snel als ik kan naar de schuur. Daar lopen altijd diertjes, spinnen, kevers en torretjes. Het is leuk om met de diertjes

te spelen. Sommige pak ik op en zet ik ergens anders weer neer, andere diertjes knijp ik fijn tussen mijn vingers.

Na een tijdje is het niet leuk meer. Ze vinden het vast goed dat ik niet meer buiten wil spelen. Onder het raam staat een bankje, ik klim erop en luister naar oom William.

‘Als je zo’n goeie kuiper bent als je schoonvader zegt, dan kun je goed geld verdienen, Ronan. Hard werken, maar geen armoede meer. Als je echt goed bent, kun je misschien wel een eigen kuiperij beginnen.’

Het is even stil. ‘Ik heb hier al een eigen kuiperij.’

‘Heb je ook werk?’

Ik tuur door het raam. Papa haalt zijn schouders op, krabt even aan zijn hoofd.

‘Luister, hier maak je af en toe een vaatje of een emmertje voor iemand uit de buurt. Hartstikke leuk, het levert alleen geen geld op. Dáár ben je steeds bezig, dag in dag uit. Er is altijd werk.’

Papa kijkt de andere kant op, schudt zachtjes zijn hoofd.

‘Stel je eens voor, een bierbrouwerij die elke dag vaten nodig heeft. Ontelbare vaten die allemaal gemaakt moeten worden door de beste kuipers van heel Londen. Je zult een paar jaar nodig hebben om een natte kuiper te worden, daarna heb je geen zorgen meer over geld of eten.’

Papa schraapt zijn keel, kijkt nog steeds niet naar oom William.

Ik spring van de bank af en ren naar binnen. Ze kijken allemaal naar me.

Oom William knikt naar mij. ‘Dat wordt vast ooit ook een prima kuiper. Wie weet wordt hij net zo goed als jij.’

Papa snuift. ‘Dat lijkt me sterk.’

Ik ga bij de kachel zitten en kijk naar de vlammen, naar de oranje strepen en de rook die uit de houtblokken trekt. Mijn hoofd begint te gloeien.

‘Ga maar wat hout halen,’ zegt mama.

Vlak bij de schuur liggen de houtblokken. Ik pak zoveel blokken

als ik kan dragen. Langzaam schuifel ik terug naar huis, er mag geen blok op de grond vallen.

Mama loopt met me mee naar de kachel en pakt de blokken uit mijn handen. 'Wat ben je al sterk.'

Ik stapel de blokken hout op, naast de kachel.

Ze vraagt of oom William blijft eten. Ik hoop dat hij niet blijft eten.

Als we aan tafel zitten, kijkt oom William naar zijn bord. Hij trekt zijn wenkbrauwen op, schraapt zijn keel. 'Denk nog maar eens na over wat ik je heb verteld, Ronan.'

Als we klaar zijn met eten, staat oom William op. Hij pakt zijn pet, trekt zijn jas aan en steekt zijn hand in de lucht. 'Je weet wat ik heb gezegd, jullie kunnen eerst bij mij komen wonen.'

Hij gaat de deur uit, kijkt nog een keer achterom en zwaait. 'Dag, Flann.'

Met zijn drieën staan we in de deuropening en zwaaien terug.

'Waarom vroeg je of hij mee wou eten?' vraagt papa.

Mama kijkt hem met open mond aan. 'Hij is familie.'

'Zag je hoe hij naar zijn eten keek? Wat moet hij wel niet denken?'

'Dat we niks te eten hebben. Jij weet net zo goed als ik hoe dat komt.' Ze draait zich om en grist de borden van tafel.

'Wat wil je nou, Eileen. Hier heb ik werk, we redden ons.'

Met een klap zet ze de borden weer op tafel. 'Hoelang nog, Ronan? Is dit het leven dat je ons gunt?'

'Wat moet ik dan? Moet ik alles dat ik hier heb opgebouwd opgeven voor een avontuur ver weg, in een onbekende stad? Wat moet ik me voorstellen bij een stad? Hier kan ik genieten van het fluiten van de vogels en van het blaten van de schapen. Als ik wil dool ik uren door het gras, langs de stenen en over de heuvels. Geen mens dat me lastigvalt.' Met zijn hoofd naar beneden loopt hij naar buiten. 'Laat me maar, ik moet nadenken.'

'Waarom loop je altijd weg als we iets moeten bespreken? Je kunt niet blijven vluchten.'

Met grote passen loopt papa naar zijn schuur.

4

Uit mijn mond komen wolkjes, elke keer als ik mijn adem uitblaas. Ik adem zo snel mogelijk, want ik houd van de wolkjes. De hele weg van ons huis naar het huis van opa en oma komen ze uit mijn mond. Het is leuk om over de smalle paadjes te lopen, over plasjes water te springen en langs stenen muurtjes te wandelen. Ik kijk even naar papa en mama, die al de hele tijd achter me lopen. Ze houden elkaar stevig vast en praten zachtjes tegen elkaar.

‘Hij had wel dood kunnen zijn,’ zegt mama. Ze pakt mijn arm, knielt voor me neer en trekt me naar zich toe. Haar haren plakken tegen mijn gezicht terwijl ze me knuffelt.

Als ze me loslaat, streelt ze even over mijn wang. Het prikt.

‘Au.’

‘Kom,’ zegt ze. ‘We gaan verder.’

Het pad loopt een stukje omhoog en als we boven zijn, zie ik verderop het huis. Opa staat al bij het hek, dit keer zwaait hij niet naar ons. Ik ruk me los, ren naar hem toe en omhels hem. Hij bukt zich, zijn handen omvatten mijn gezicht. Hij draait mijn hoofd een stukje opzij en kijkt naar mijn wang. ‘Dag, jongen.’

Ik pak zijn hand en samen lopen we naar het huis. Zodra we binnen zijn, kan ik geen wolkjes meer maken. Oma roert in een pan, draait zich om naar ons en zegt dat ze blij is dat we er zijn. Het ruikt raar in het huis, het ruikt niet naar aardappelen of vis. Ik trek mijn neus op.

‘We eten vandaag iets bijzonders,’ zegt ze. ‘Bloedworst. Speciaal

voor jullie gemaakt.' Ze lacht, in haar mond zitten een paar zwarte gaten. 'Ik maak nog wat extra, voor later.'

Ik kijk opa aan. 'Ga je weer een verhaal vertellen?'

'Straks, na het eten.'

Mama vraagt of ze oma kan helpen met de bloedworst. Ze maken vaak samen bloedworst en dan mag ik kijken.

Op tafel staat een grote kom met havermout. In een andere kom zit bloed en dat giet oma bij de havermout. Daarna roert ze er nog allerlei andere dingen door. Ze stopt haar handen in de kom en kneedt alles. Ik houd niet van bloedworst, het ruikt niet lekker.

Als de bloedworst klaar is, wast oma haar handen in de teil.

In de andere kamer beent opa heen en weer. 'Hoe kan die schuur nou in brand vliegen?'

Papa staat bij het raam en kijkt naar buiten.

'Hoe kan dat nou?' zegt opa nog een keer.

'Alles wat ik had, is weg.'

Opa wrijft door zijn baard. 'Heb je het vuur wel goed uitgemaakt?'

'Het hout, de schuur, mijn gereedschap - alles is weg.'

Opa gaat naast hem staan, pakt hem bij zijn schouders vast.

'Flann stond bij de schuur, ik heb hem nog net kunnen redden,' zegt papa zacht. Hij krabt achter zijn oor. 'Ik snap het niet, ik weet zeker dat ik het vuur heb gedoofd. Denk je dat iemand mijn schuur in brand heeft gestoken?'

Opa schudt zijn hoofd. 'Wie zou zoiets nou doen?'

Met mijn vinger wrijf ik over het plekje op mijn wang dat er zit sinds de brand.

'Wat moeten we nou?'

Oma roept dat we kunnen eten. Ik ren naar de tafel en ga op de stoel naast die van opa zitten. Daar zit ik het liefst. Papa sloft naar de tafel, ploft op zijn stoel en staart naar het bord dat voor hem staat. Op zijn bord ligt een groot stuk bloedworst, een aardappel en een stuk vis. Op mijn bord ligt een klein stukje bloedworst, aardappels en een stuk vis. Als we allemaal aan tafel zitten, gaan

we bidden. Ik bid dat het stukje bloedworst van mijn bord is verdwenen, maar het ligt er nog als ik mijn ogen open. Ik steek een stukje in mijn mond en kauw erop. Ik doe net of ik moet hoesten en pak het stukje bloedworst uit mijn mond.

Onder de tafel laat ik het propje uit mijn hand vallen. Met mijn voet veeg ik eroverheen. Mama kijkt me met grote ogen aan en schudt zachtjes haar hoofd. Ik durf niet meer naar haar te kijken. Ik eet de vis en de aardappels op en wacht tot papa vraagt of hij mijn stukje worst mag hebben. Maar hij vraagt niets aan mij, hij kijkt niet eens naar mij.

Naast me schraapt opa zijn keel. 'Is William bij jullie geweest? Heeft hij over de bierbrouwerijen verteld?'

Papa knikt.

'Dan weet je dat jullie een kans op een beter leven hebben.'

'Waarom zou ik hem moeten geloven?'

Opa knikt naar mij. 'Doe het voor hem, doe het voor een toekomst zonder zorgen.'

Papa wrijft over zijn kin. 'Ik kan hier ook opnieuw beginnen.'

'Luister, Ronan. Het is daar veel beter dan hier. Ze hebben mensen nodig die vaten maken en dat kan jij als de beste.' Hij kucht. 'Als Flann ook kuiper wordt, kan je een familiebedrijf beginnen.'

Daar heb je dat woord weer, 'kuiper'. Oom William had het daar ook al over. Wat zou dat zijn, een kuiper? 'Ga je me nu een verhaal vertellen?'

Opa kijkt me aan. 'Straks.'

Ik loop naar buiten, sjok naar het water achter het huis. Ik ga op mijn knieën zitten en zoals altijd staar ik in het water. In het water zie ik een rare plek op mijn wang. Met mijn vinger raak ik hem aan, hij prikt weer een beetje. De plek lijkt op een halve maan met een oogje erin. Mama zegt dat God de maan op mijn wang heeft gezet als herinnering dat ik ben gered van het vuur.

Langzaam sta ik op, zoek een paar diertjes en een paar stenen. Ik laat de diertjes lopen op mijn hand en sla er dan op met een steen, net zolang tot alle diertjes dood zijn. Met een boog gooi ik

de steen vervolgens in het water. Als de rimpels weg zijn getrokken, ga ik terug naar het huis.

Opa praat nog steeds. 'Ik zou het wel weten.' Hij staat op, loopt naar papa toe en slaat hem op zijn schouder. 'Misschien is de brand een teken van God. Een teken om een nieuw leven te beginnen.'